

Verkiezingsprogramma

Horst aan de Maas
2018-2022

Duurzaam vooruit!

INHOUDSOPGAVE

Onze idealen	3
Onze mensen	5
Onderwijs & jeugd: Een stimulerend klimaat voor onze jeugd.....	6
Zorg: Met aandacht en op maat	9
Ondernemerschap: Voor een duurzaam ondernemersklimaat	13
Landbouw: gezond en duurzaam vooruit!	15
Sport, kunst en cultuur: Voor een creatieve beweging	19
Energietransitie: Ieder dak verdient een zonnepaneel	21
Ruimte: Betaalbaar wonen in een mooi landschap	23
Bestuur: Transparant en betrouwbaar	26

D66+GroenLinks doet mee aan de gemeenteraadsverkiezingen in Horst aan de Maas op 21 maart 2018.

Vanuit gedeelde idealen over de toekomst en in contact met onze landelijke partijen hebben wij een gezamenlijk verkiezingsprogramma en gezamenlijke kandidatenlijst opgesteld.

D66+GroenLinks staat voor échte verandering! We combineren idealen met daadkracht. Met oog voor de veranderende realiteit, spelen wij slagvaardig in op de uitdagingen waar onze gemeente voor staat. We maken duidelijke keuzes en zoeken haalbare en eigentijdse oplossingen. We kijken met een frisse en optimistische kijk naar de toekomst. Niet de winst op korte termijn maar het gemeenschappelijke belang op de lange termijn staat bij ons centraal. Wij staan voor verbinding, betrouwbaarheid en optimisme. We handelen pragmatisch en bouwen nuchter en doelgericht aan een nog mooiere toekomst met als uitgangspunt: de oplossing is belangrijker dan de regels.

- 1. We streven naar een samenleving die radicaal duurzaam is.** Onze huidige manier van leven en werken maakt onze leefomgeving onleefbaar. Daarom is een radicale shift in denken en handelen nodig. We willen naar een economie waar afval écht niet meer bestaat en waar fossiele grondstoffen worden vervangen door 'biobased' (dat wil zeggen hernieuwbare) materialen. Ons economisch denken is fundamenteel circulair. Producten moeten eindeloos gerecycled kunnen worden. We willen alleen nog energie gebruiken die op een duurzame manier is opgewekt. We staan voor een omgang met de natuur, met mensen en dieren die fundamenteel respectvol en harmonieus is. De aarde is geen gebruiksartikel. Dieren zijn geen producten. We willen daarbij niet 'terug naar vroeger' maar zijn ervan overtuigd dat ons menselijk vernuft in combinatie met een andere manieren van denken, oplossingen kan bieden.
- 2. Wij werken aan een wereld waarin mensen vrij zijn in verbondenheid met anderen.** Wij stellen dat ieder mens in vrijheid over zijn eigen toekomst en levensinvulling mag beschikken, dat iedereen recht heeft op persoonlijke ontplooiing en is hiervoor in eerste aanleg zelf verantwoordelijk. Die zelfontplooiing wordt gestimuleerd door onderwijs, kunst, cultuur, sport en media. Vooral ook door een inclusieve dialoog tussen mensen, soms kritisch, maar altijd respectvol en met mededogen. We staan voor een combinatie van openheid én gemeenschapszin. Voor ons gaat individualisering om emancipatie, verantwoordelijkheid en betrokkenheid, niet om egoïsme en consumentisme.

Een leven in vrijheid vergt ook gelijkheid van kansen. De overheid schept hiervoor belangrijke randvoorwaarden. Wij kiezen voor een pluriforme samenleving, waarin verschillen tussen mensen positief worden bekeken en iedereen in gelijke mate en in zo groot mogelijke vrijheid kan deelnemen zonder discriminatie op welke grond dan ook. Een gemeente moet daar een voorbeeldrol in spelen, en moet dat doen door iedereen gelijk te behandelen, ongeacht iemands positie in de maatschappij.

Wij vertrouwen op de eigen kracht van mensen. Mensen weten zelf goed wat ze nodig hebben en zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarin meedenkt en ondersteunt.

- 3. Wij geloven in sociaal én in ondernemend.** Beloon prestatie en deel de welvaart, dat is ons credo. Prestaties mogen goed beloond worden, zeker als die gebaseerd zijn op grote inzet of goed ondernemerschap. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen. Volgens ons is het vanzelfsprekend dat welvaart met elkaar gedeeld wordt. Zoveel mogelijk mensen moeten kunnen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces. We zetten ons bovendien in voor een grotere waardering van onbetaalde of laaggekwalificeerde arbeid en van betaald werk in de zorg en het onderwijs. Onze verbondenheid reikt verder dan de landsgrenzen en betreft ook de generaties na ons. Wij maken keuzes die toekomstbestendig zijn.

Ons stelsel van sociale zekerheid moet mensen niet alleen verzekeren van een inkomen, maar hen stimuleren en uitzicht bieden op een plek op de arbeidsmarkt of een andere vorm van participatie. De burgers die gebruik moeten maken van deze voorzieningen willen wij prikkelen tot zelfontplooiing die hen nieuwe perspectieven biedt en niet om te voldoen aan bepaalde eisen.

4. **Democratisch bestuur.** We koesteren de grondrechten en gedeelde waarden: fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid en gelijkwaardigheid. Wij denken niet dat de overheid de maatschappij kan vormen naar een blauwdruk. Gelukkig niet. Tegelijkertijd vinden wij ook niet dat de beste overheid per definitie een minimale overheid is. In onze ogen hebben we soms een sterke overheid nodig om vrijheid, kansengelijkheid en sociale rechtvaardigheid mogelijk te maken. Maar een overheid die een dergelijke verantwoordelijkheid op zich wil nemen, kan een instrument van onvrijheid worden. Wij stellen dus hoge eisen aan controle, verantwoording en transparantie.

Wij willen de politiek, de samenleving, de economie, de sociale en de culturele voorzieningen zo inrichten dat de inwoners van Horst aan de Maas zich thuis voelen in hun omgeving, zoveel mogelijk hun eigen weg kunnen gaan en invloed kunnen uitoefenen op wat hun raakt op basis van een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dynamisch, open en solidair. Dat betekent dat de overheid hen keuzes geeft, of het hen mogelijk maakt die keuzes te maken.

We staan voor het democratisch ideaal van gelijke zeggenschap voor iedereen. Een ideaal van burgerschap waarin iedereen volledig in de democratische processen kan participeren en zich verantwoordelijk voelt voor de inrichting van de samenleving.

ONZE MENSEN

1. Jim Weijs	Lottum
2. Jos Gubbels	Grubbenvorst
3. Inez Arts	Broekhuizen
4. Eveline Baas	Broekhuizen
5. Maarten Voesten	Horst
6. Marcella Willemse	Sevenum
7. Henk Kemperman	Horst
8. Bert Vrieling	Grubbenvorst
9. Fé Ramakers	Lottum
10. Stan Spreeuwenberg	Swolgen
11. Daan Peters	Griendtsveen
12. Maarten Thijssen	Horst
13. Marijke Lukker-Hirs	Sevenum
14. Thijs Kuipers	Kronenberg
15. Jan Duijf	Horst
16. Leo Beterams	Meerlo
17. Piet Sommers	Grubbenvorst
18. Roel Baas	Broekhuizen
19. Hanni ten Brink-Oor	Horst

Onze visie

Wij gaan uit van de eigen kracht van mensen, die zelf keuzes maken en hun leven inrichten zoals ze zelf willen en hiervoor verantwoordelijkheid nemen. Onderwijs vormt het fundament daarvoor. Onderwijs maakt nieuwsgierig en kan kinderen, jeugdigen en volwassenen aansporen om een leven lang nieuwe kennis en vaardigheden te vergaren, zich bij te scholen en zich te verdiepen in nieuwe zaken. Onderwijs is de belangrijkste aanjager van kansengelijkheid en persoonlijke ontwikkeling. Goed onderwijs is een investering in de toekomst en voorkomt een tweedeling in de samenleving.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is van groot belang om taal- en ontwikkelingsachterstanden te voorkomen. Gemeenten en schoolbesturen zijn samen verantwoordelijk voor VVE: de gemeente voor de voorschoolse educatie, de schoolbesturen voor de vroegschoolse educatie. Integrale kindcentra bieden de mogelijkheden voor het realiseren van een doorgaande ontwikkelingslijn voor alle kinderen tot 12 (en ouder).

Wij willen dat de gemeente er voor zorgt dat de onderwijsloopbaan van kinderen en jongeren tussen 2 en 18 jaar zonder onderbreking verloopt. Het leerplichtbeleid en de uitvoering ervan vormen een belangrijke functie bij het voorkomen van schooluitval. We vinden dat maximaal moet worden ingezet op het afmaken van begonnen opleidingen en dat uitvallers op een praktische manier weer begeleid moeten worden om een passende opleiding te starten en af te maken.

Kinderen van andere komaf en van arbeidsmigranten die niet in het Nederlands aanspreekbaar zijn, moeten zo snel mogelijk de taal leren. Zo integreren en voelen ze zich het snelst thuis in onze samenleving. De gemeente stelt hiervoor aan het onderwijs extra middelen beschikbaar.

Extra aandacht en zorg verdienen de kinderen die door armoede niet deel kunnen nemen aan het sociale leven. Ook kinderen van ouders die werken maar geen geld hebben om hun kinderen naar een club te sturen verdienen onze aandacht.

Onze samenleving vraagt opvang van kinderen van ouders die overdag werken. Scholen ontwikkelen zich tot brede scholen, waarin ook kinderopvang plaats vindt. Wij willen deze ontwikkelingen stevig aanjagen. We ondersteunen scholen die durven te experimenteren met minder traditionele lesroosters en meer flexibele jaarplanningen, zoals die ook al bij andere scholen uitprobeerd worden.

Een gezonde leefstijl is een voorwaarde voor een toekomstig gezond Nederland. De gemeente stimuleert scholen én kinderen om aandacht te hebben voor voeding en beweging. Lokaal gezondheidsbeleid stimuleert sporten, bewegen en een gezonde leefstijl.

De school is een knooppunt van creatieve en sociale activiteiten en heeft daarmee een centrale plaats in de dorpsgemeenschap. Het schoolgebouw zou nog veel meer als een ontmoetingsruimte gebruikt en ingezet kunnen worden.

Onze standpunten

- 1. Zorg voor de jeugd. We zetten sterk in op preventieve jeugdgezondheidszorg en vroege signalering.** We willen nieuwe verbindingen ontwikkelen tussen onderwijs, jeugdzorg en eerstelijnszorg, om het ontstaan of escaleren van problemen te voorkomen (zoals taalachterstand, schoolverzuim, pesten, schulden en een instabiele thuissituatie). De school is de aangewezen plek om problemen vroegtijdig te signaleren en kinderen laagdrempelig te helpen om erger te voorkomen. De geïntensiveerde contacten helpen leraren om vroegtijdig te kunnen signaleren zodat ze daadwerkelijk durven te handelen. Doorverwijzers dienen over de benodigde expertise te beschikken om situaties adequaat in te schatten. Professionals uit de jeugdzorg en huisartsen hebben de informatie en expertise om deze problemen op te lossen.
- 2. Drugs, roken en drank.** Ons streven naar persoonlijke vrijheid is een groot goed. We willen evenwel bevorderen dat onze jeugd verstandige keuzes maakt, omdat zij de schadelijke gevolgen van drugs, roken en drank voor hun gezondheid nog niet voldoende kunnen overzien. Om roken, alcohol- en drugsgebruik onder jongeren tegen te gaan, kiest de gemeente samen met ouders, jongerencentra, verenigingen, scholen en horeca voor een resultaatgerichte aanpak. Daarbij wordt een open gesprek gevoerd met jongeren en worden alle betrokkenen op hun verantwoordelijkheid aangesproken.
- 3. Integrale scholen.** We willen de aansluiting tussen onderwijs, cultuur, sport, kinderopvang en jeugdzorg verder verbeteren en uitbreiden. In het belang van het kind en de ouders worden de muren tussen deze voorzieningen en functies geslecht. Elke basisschool ontwikkelt zich tot een integraal kindcentrum of brede school.
- 4. Kwaliteit van onderwijs en VVE.** Gezien het belang van onderwijs stellen wij hoge eisen aan de kwaliteit ervan. Mede door het goede sociale klimaat (geen grootstedelijke problematiek) in onze gemeente zouden alle scholen hoog aan de landelijke top mee moeten draaien. Om dat te ondersteunen zal de gemeente haar verantwoordelijkheid inzake VVE krachtig ter hand nemen. De gemeente neemt de realisering van een doorgaande ontwikkelingslijn voor alle kinderen van 0 tot 12 jaar als uitgangspunt in het VVE beleid. Voorschoolse voorzieningen (kinderopvang, peuterspeelzalen en voorscholen) moeten kwalitatief goed zijn en naadloos aansluiten op de basisschool. We zien de voorschoolse voorziening als een basisvoorziening en streven ernaar dat alle kinderen 4 dagdelen deelnemen aan een voorschools programma.
- 5. Onderwijs op basis van waarden.** We stimuleren ouders en leraren om het gesprek te voeren over de identiteit en kernwaarden van hun school. Kernwaarden zijn naar de achtergrond verdwenen. Dit is een gemiste kans. Waarden geven immers richting aan opvoeding en opleiding. We hopen de grondslag van scholen opnieuw te funderen en laten aansluiten bij de werkelijke levensvisie en idealen van de ouders, kinderen en leraren.
- 6. Passend onderwijs en nieuwkomers.** Ons uitgangspunt is dat het individuele kind het best passende onderwijs en – indien nodig - zorg en ondersteuning krijgt. Voor zowel kinderen met minder talenten als met meer talenten op leergebied komen er meer mogelijkheden die aansluiten op hun eigen ontwikkeling. We willen dat de gemeente deze ontwikkelingen stimuleert en ondersteunt. We blijven hiervoor financiële middelen inzetten. Een aparte aanpak vergen de nieuwkomers op onze scholen. Wij willen, samen met de schoolbesturen, hiervoor extra middelen ter beschikking stellen met als doel: nieuwkomers maken zich onze taal en onze cultuur zo snel mogelijk eigen.
- 7. Schoolklimaat.** We vragen aandacht voor methoden waarbij kinderen leren om conflicten op een vreedzame manier op te lossen en om te gaan met emoties. Op alle scholen in onze gemeente wordt pesten op een actieve en consequente manier bestreden.
- 8. Duurzaamheid en onderwijs.** We willen in of rondom het onderwijs extra aandacht voor natuur, duurzaamheid en gezonde voeding in samenwerking met onze boeren, ondernemers en natuurorganisaties. Kinderen worden eerlijk voorgelicht over alle aspecten van de intensieve veehouderij (niet alleen naar huppelende lammetjes, ook een bezoek aan een megastal en de slachterij).
- 9. Aansluiting onderwijs op de praktijk.** We willen dat MKB-ondernemers in de regio meer invloed hebben op de curriculumontwikkeling van het MBO en het VMBO. Zij weten immers uit de praktijk waar de

aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt kan worden verbeterd. Onze samenleving heeft een steeds dringendere behoefte aan goed geschoolde vakmensen.

- 10. Aansluiting onderwijs op de toekomst.** Het is lastig in te schatten hoe de toekomst eruit zal komen te zien. De vraag is echter wel of wij onze kinderen wel opleiden voor de banen van de toekomst. Wij willen scholen helpen, om in samenwerking met bedrijfsleven en experts het onderwijs toekomstbestendiger te maken.
- 11. Vrije, kritische burgers.** Nieuws is overal. Je eigen mening bepalen in een stortvloed van subjectieve informatie is moeilijk. Wij vinden dat er meer aandacht moet zijn voor kritisch denken in het basis- en voortgezet onderwijs. Onderwijs helpt om de 'filterbubbel' te doorbreken en leert een eigen mening te formuleren, en om op een constructieve wijze een debat aan te gaan.
- 12. Leerplicht.** De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor de handhaving van de leerplichtwet zeer serieus om schooluitval te voorkomen. Bij herhaald verzuim moet de leerplichtambtenaar het initiatief nemen tot handelen.
- 13. Leerlingenvervoer.** We volgen de ontwikkelingen ten aanzien van het leerlingenvervoer nauwlettend en stellen dit waar nodig bij.
- 14. Schoolzwemmen.** We willen het schoolzwemmen weer invoeren. In overleg met scholen en ouders organiseren we dit op een manier waardoor dit niet ten koste gaat van de onderwijstijd en juist als een versterking van het bewegingsonderwijs. Dit zorgt voor een beter renderend zwembad, stimuleert de lichamelijke ontwikkeling van kinderen en ontlast de ouders. Het vergroot daarnaast de zelfredzaamheid van de kinderen in ons waterrijke land. Daarnaast sluit het aan op de ambitie van gezondste regio.

Onze visie

We zetten in op gelijke kansen om mee te doen in de samenleving, op basis van ieders talenten en mogelijkheden, zowel economisch als sociaal. In het sociaal domein stimuleren we actief zelfredzaamheid en samenredzaamheid van bewoners onderling. We verbinden bewoners en vrijwilligers onderling, ieder vanuit eigen toegevoegde waarde. We werken aan een inclusieve samenleving, met oog voor alle generaties en groepen.

Voor ons staat het vertrouwen in de eigen kracht van mensen centraal. Daarom investeren we in preventie en versterken we de eigen regie van inwoners. We steunen de beweging naar één gezin, één plan, één regisseur. Mensen hebben vaak goede ideeën over hoe hun ondersteuning en zorg in te richten. Ze moeten zelf de zorg kunnen kiezen die het beste bij hen past. We bieden ondersteuning dichtbij de eigen dagelijkse leefomgeving van onze bewoners, zonder betutteling en onnodige bureaucratie en management.

We gaan uit van een brede benadering van gezondheid, waarbij actief zijn een belangrijke schakel is in ieders gezondheid. Dat vraagt iets van de manier waarop we als gemeente de zorg en ondersteuning organiseren. We willen telkens de beste oplossing vinden voor onze inwoners. We willen zorg en ondersteuning verbeteren, door te innoveren. We realiseren laagdrempelige toegang tot algemene voorzieningen. We zijn aanspreekbaar en bereikbaar op gemeentelijk niveau, maar ook lokaal in dorpen of wijken. We zijn niet alleen toegankelijk voor vragen of eventuele klachten, maar ook voor ideeën, initiatieven en het aanbieden van hulp.

We vertrouwen op de kracht van inwoners én professionals. We willen inwoners en professionals actief betrekken bij de inrichting van het sociaal domein. Wij willen dat mensen mee kunnen praten en mee kunnen denken over de beslissingen die hen raken. We willen dat de gemeente naar hen luistert. Samen zoeken we naar nieuwe manieren van discussie en samen zoeken we naar oplossingen voor knelpunten. Iedereen wordt gehoord: mondige burgers die makkelijk meepraten, maar ook inwoners voor wie praten wat minder vanzelfsprekend is.

Een open samenleving betekent ook een gastvrije samenleving. We bieden mensen die op de vlucht zijn voor oorlog of onderdrukking een veilige haven. Tijdens hun procedure zijn vluchtelingen onderdeel van onze gemeente. Dat vraagt inzet van henzelf, maar ook van ons als lokale samenleving.

Gezondheid is sterk bepalend of iemand “mee kan doen”. Gezondheid is sterk afhankelijk van de kwaliteit van onze woon- en leefomgeving maar ook het resultaat van gezonde voeding, sport en beweging. De ambitie om de gezondste regio te worden schept grote verantwoordelijkheden.

Onze standpunten

Maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg

- 1. Niemand mag tussen wal en schip vallen!** We hebben de ambitie om binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde zorgbudgetten te werken. Nog belangrijker is echter ons uitgangspunt dat iedereen die zorg nodig heeft, ook echt zorg krijgt. Niemand mag tussen wal en schip vallen, ook als daar meer geld voor nodig is.
- 2. Vernieuwing van zorg.** Tijdens de grote decentralisaties in het 'sociaal domein' heeft de gemeente vooral gezorgd dat de continuïteit van de zorg verzekerd was. Dat is goed gegaan. Nu wordt het tijd om de kwaliteit van de zorg te verbeteren. We bieden actief ruimte voor vernieuwende en experimentele vormen van zorg. We streven naar extra mogelijkheden voor kleinschalige vormen van zorg en ondersteuning zoals pleegzorg, gezinshuizen, coöperatieve woonzorgcombinaties. Regelgeving die dergelijke initiatieven belemmert, nemen we weg. We bieden ook ruimte voor innovatieve samenwerkings- en financieringsvormen in het sociaal domein. We staan sympathiek ten opzichte van kleinere zorgaanbieders en coöperaties.
- 3. Crisissituaties.** Ten gevolge van de lange wachtlijsten voor opname bij een langdurige zorg-indicatie ontstaan bijzonder schrijnende gevallen (crisis-achtige situaties). We willen hiervoor concrete aandacht en ook op regionaal hiervoor een beter afgestemde aanpak.
- 4. Maatschappelijke opvang.** We willen op korte termijn, een in regionaal verband afgestemde, passende opvangmogelijkheid voor dak- en thuislozen en andere personen die tussen wal en schip vallen.
- 5. Sturen op effect en voortdurend bijsturen.** We willen dat de gemeente, als belangrijkste opdrachtgever in het sociaal domein, stuurt op maatschappelijk effect. Niet aantallen en activiteiten, maar daadwerkelijke effecten op de gezondheid en het welzijn van inwoners staan centraal en de financiering wordt daarop gebaseerd. We kiezen niet voor harde prijsconcurrentie en geloven meer in de kracht van vernieuwing, samenwerking, experimenteeruimte en het oordeel van de zorggebruikers. We streven naar een sluitende aanpak. Daartoe monitoren we de geleverde zorg en vragen zorgbehoevenden, mantelzorgers, zorgvrijwilligers en professionele zorgverleners actief om hun mening. We gebruiken deze, in samenwerking met de burgeradviesraad om de kwaliteit van de zorg voortdurend te blijven verbeteren.
- 6. Keuzevrijheid.** Zorg kan 'in natura' worden verstrekt of via een PGB. Voor ons is van belang dat zorgbehoevenden een bewuste keuze kunnen maken qua aanbieder en zorgvorm.
- 7. Toegankelijkheid.** We zorgen dat alle openbare gebouwen en sport, cultuur- onderwijs- en gemeenschapsaccommodaties toegankelijk zijn voor mensen met een beperking zoals afgesproken in Agenda 22. Dit is uitgangspunt van ons handelen. Ook in de openbare ruimte is extra aandacht voor minder valide inwoners noodzakelijk. We stimuleren ook dat horeca-ondernemers en winkeliers hun locaties optimaal toegankelijk inrichten.
- 8. Mantelzorg.** In Horst aan de Maas wordt meer mantelzorg verleend dan gemiddeld in Nederland. Dat is natuurlijk prachtig maar vergt ook dat we de mensen die mantelzorg verlenen een stevige steun in hun rug bieden. We gaan de ondersteuning van mantelzorgers versterken (vraagbaakfunctie, respijtzorg, relatie naar werkgevers). We starten daartoe nieuwe experimenten en zoeken daarbij ook de (financiële) medewerking van verzekeraars. We willen met voorrang het overleg aangaan met bestaande organisatie en belangengroepen om inzicht te krijgen in de problematiek en knelpunten binnen de mantelzorg. Een centraal loket willen wij, indien nodig, faciliteren. Goede voorbeelden en beproefde oplossingen willen wij tevens uitdragen.
- 9. Gezondheid.** We ondersteunen de ambitie Gezondste Regio met kracht. Voeding en gezondheid gaan wat ons betreft hand in hand. We versterken de voorlichting over gezonde voeding, voegen een voedingsdeskundige toe aan het sociaal domein, en stimuleren het opzetten van biologische volkstuinen ondersteund door voedings- en ervaringsdeskundigen. We maken hierbij ook een verbinding met de Voedselbank en gebruikers. We vragen scholen en sportkantines om meer aandacht aan te geven aan

gezondheid en bewegen. De transformatie in de intensieve veehouderij die we in gang zetten, maakt dat de ambitie van Gezondste Regio eindelijk geloofwaardig.

- 10. Lokale ondersteuningspunt.** We willen stimuleren dat in elke kern een laagdrempelig 'ondersteuningspunt' is waar mensen met zorg- en ondersteuningsvragen kunnen binnenlopen voor een praatje, kop koffie, ook sociale ondersteuning en advies. Vanuit deze plek ondersteunen de inwoners van een dorp elkaar; van hieruit worden de sociale vezels van het lokale netwerk versterkt. Het is ook de plek waar het lokale netwerk (zorgvragers, mantelzorgers, vrijwilligers) raakt en verbinding maakt met de professionele zorgverleners in het dorp. De wijkverpleegkundige heeft daarbij een sleutelrol, ook richting gebiedsteams. Het centrum is 'van en voor' het dorp zelf en heeft daardoor in elk dorp een unieke identiteit qua schaal, vorm en 'smaak' (noaberzorgpunt, dorpsdagvoorziening, huis van de wijk, zorghuis, zelfregiecentrum). De gemeente heeft een verantwoordelijkheid om deze centra te faciliteren en te ondersteunen; dat kan met voorzieningen, financiële ondersteuning en – indien nodig – met professionele ondersteuning. De ondersteuning mag echter niet ten koste gaan van de lokale regie. Het centrum is de uitvalsbasis voor diverse vrijwillige en professionele ondersteuners en hulpverleners (de ouderenadviseur, cliëntondersteuner). We willen oproepen tot een betere samenwerking tussen de gebiedsteams en de lokale huisartsen via dit lokale ondersteuningspunt.
- 11. Beter bekendheid gebiedsteams.** We willen de bekendheid van de gebiedsteams versterken. De informatievoorziening (social media, folders, website) door de gemeente speelt hierin een belangrijke rol. Wij willen uitgebreidere informatie over de gebiedsteams op de website van de gemeente.
- 12. Warme overdracht.** Wij zorgen dat de overgang die jongeren die onder toezicht van jeugdzorg staan meemaken wanneer ze 18 jaar worden beter verloopt. Ruim voordat iemand 18 wordt moet er een plan gemaakt worden over hoe er naar dit moment toegewerkt gaat worden en hoe het vanaf hun 18e levensjaar verder moet gaan. De verschillende betrokken organisaties maken hierover sluitende afspraken om een warme overdracht van de begeleiding te verzekeren.

Werk & inkomen

- 13. Uitkering als stimulans tot participatie.** We staan voor een fatsoenlijke sociaal vangnet. We willen dat alle mensen met een gemeentelijke uitkering de ruimte krijgen om onbetaald werk te verrichten of een opleiding te volgen. Dit mag niet ten koste gaan van de kans op betaald werk, maar moet deze kans juist versterken. Een stimulerende aanpak is daarbij uitgangspunt waarbij ook tegenprestaties kunnen worden gevraagd. We willen in samenwerking met het UWV experimenten opzetten om de kans op re-integratie te bevorderen via lokaal maatwerk.
- 14. Basisvaardigheden en onderwijs voor alle leeftijden.** Wij vinden dat iedereen zichzelf moet kunnen blijven ontwikkelen, zeker in een tijd waarin kennis en vaardigheden snel verouderd raken. We investeren in onder andere de taalvaardigheid en digitale zelfredzaamheid van onze inwoners (aanpakken laaggeletterdheid). We zien hier kansen voor een vernieuwde samenwerking tussen Synthese, bibliotheek, vrijwilligersinitiatieven en bedrijfsleven.
- 15. Schulden.** Wij zijn van mening dat iedereen een tweede kans verdient. Het kan nooit de bedoeling zijn dat iemand jaren van zijn leven kwijt raakt en moet vechten tegen overheidsinstanties en schuldeisers. Wij gaan (stevig doch constructief) het gesprek aan en staan naast de persoon die in de problemen zit en zoeken naar de juiste oplossing.
- 16. Schuldenpreventie.** Goede begeleiding kan voorkomen dat mensen in de financiële problemen raken. Voorkomen is beter dan genezen. We voorkomen dat mensen in de problemen komen door stapeling van eigen bijdragen. Ook voordat mensen in de financiële problemen raken, bieden we de helpende hand.
- 17. Werk voor iedereen.** We willen onze ondernemers en instellingen stimuleren en aanmoedigen om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, arbeidsgehandicapten en andere kwetsbare doelgroepen in dienst te nemen. We vinden dat de gemeente hiervoor meer advies, ondersteuning en begeleiding moet bieden. We willen een lokale banenafspraken maken met het bedrijfsleven zodat we deze maatschappelijke verantwoordelijkheid ook écht met zijn allen oppakken. We faciliteren dit met informatie over

mogelijkheden over 'duurzaam doorwerken voor ouderen'. We pleiten bij werkgevers ervoor om oudere werknemers om te scholen tot werkcoaches waarbij deskundigheid en ervaring behouden kunnen blijven en jonge instromers een goede begeleiding kunnen krijgen.

Nieuwkomers

18. Nieuwkomers. De gemeente ondersteunt nieuwkomers (asielzoekers, statushouders, arbeidsmigranten, etc) actief en heeft daarbij in het bijzonder aandacht voor de onderwijsbehoeften van kinderen (taal, sociale integratie, zwemmen). De gemeente stelt hiervoor aan het onderwijs extra middelen beschikbaar. Volwassenen worden geholpen om zo spoedig mogelijk ritme in het leven te vinden en gebruik te maken van de capaciteiten en opleidingen die zij in hun thuisland hebben opgedaan. De gemeente neemt hier sterker de regie en stuurt op kwaliteit, zonder dat dit de verantwoordelijkheid van nieuwkomers ondermijnt. Elementaire voorlichting en informatie kan ook in vreemde talen worden aangeboden. Educatie en begeleiding voor nieuwkomers mag niet enkel en alleen afhankelijk zijn van vrijwilligers.

Onze visie

D66+Groen Links wil bouwen aan het verduurzamen van onze economie en aan een eerlijke, open en duurzame arbeidsmarkt. En duurzame groei is de sleutel naar een welvarende toekomst. Ondernemende mensen zijn een basis voor een open en levendige maatschappij. Wij hebben vertrouwen in de vindingrijkheid die de ruimte tot ondernemen bij mensen los kan maken.

We willen dat het voor bedrijven en instellingen aantrekkelijk is om zich in de gemeente te vestigen, te starten en te groeien. Een gunstig vestigings- en ondernemersklimaat hangt met veel beleidsterreinen samen: met aantrekkelijke en veilige winkelstraten, een breed aanbod van cultuur en horeca, goed opgeleide werknemers, goede bereikbaarheid en een mooie en groene omgeving. De rol van de lokale overheid is daarin onmisbaar. We zorgen dan ook voor goede contacten tussen het bedrijfsleven en de lokale overheid.

In beginsel vinden wij dat mensen onderling vaak tot betere, efficiëntere en rechtvaardigere oplossingen kunnen komen dan de overheid, maar die laatste heeft wel een actieve, voorwaarden scheppende verantwoordelijkheid. Als de overheid duidelijke kaders schept, ontstaat er ruimte voor ondernemers. Door ondernemers mogelijkheden te geven, zorgen we er bijvoorbeeld voor dat er voldoende werkgelegenheid is en dat iedereen de mogelijkheid heeft om bij te dragen aan de samenleving. Op elk van deze terreinen werken we aan verbetering.

Duurzaamheid is geen kostenpost voor bedrijven maar een winkans! Dat is onze filosofie. Het ondernemerschap en innovatief vermogen van onze bedrijven is groot. Door voorop te lopen op het gebied van biobased en circulaire economie en de energietransitie bouwen we kennis op en ontstaan ook nieuwe economische kansen.

Termen

Energie-transitie: is de overschakeling van fossiele naar volledig duurzaam opgewekte energie zoals zonne-energie, geothermie en windturbines

Circulaire economie: een economie waarin producten meer gedeeld worden met elkaar en waarbij een product na het einde van de levensduur weer kan worden ontleed in afzonderlijke materialen die kunnen worden gerecycled.

Biobased grondstoffen: materialen die op hernieuwbare wijze (kunnen) worden geproduceerd zoals hout, katoenvezels, bioplastics in plaats van materialen die 'eindig' beschikbaar zijn op onze Aarde.

Onze standpunten

1. **Tijd voor een nieuw 'economiedebat' met oog voor duurzaamheid.** De grondslag voor de economische koers van onze gemeente is gelegd tijdens het 'economiedebat' in 2004. Hier werd door gemeente en ondernemers gezamenlijk een visie gecreëerd, ambities geformuleerd en energie gemobiliseerd. Het is tijd voor een nieuw 'duurzaamheidsdebat' waarin we de economische uitdagingen voor de toekomst (circulaire economie en energietransitie) uitwerken op basis van frisse ideeën en een nieuwe impuls voor ontwikkeling genereren.
2. **Innovatie stimuleren.** We versterken de samenwerking tussen overheid, onderwijs, innovatieve bedrijven en maatschappelijke organisaties. We willen vooral meer ruimte bieden aan kennisintensieve bedrijven. Die kennis is hard nodig om de duurzaamheidsopgaven waar we voor staan (onder andere in de landbouw en logistiek) op een constructieve manier te realiseren. Ook op andere terreinen (bv. sociaal domein, gemeentelijke dienstverlening) staan we open voor experimenten en vernieuwing. Meer werkgelegenheid voor hoger opgeleiden biedt kansen om meer jongeren in de regio te houden en frisse instroom aan te trekken. En mooie mengvorm van laag- en hoogopgeleide inwoners van de gemeente geeft een positieve dynamiek.
3. **Focus op onze sterke thema's.** We werken op een duurzame en toekomstgerichte manier verder aan de economische thema's waarop we als regio al sterk zijn (agrarisch, voeding, toerisme, logistiek en recreatie). We trekken daarbij samen op met de andere gemeenten in onze regio en stemmen ons beleid en activiteiten onderling goed af. We zetten nadrukkelijk extra in op duurzaamheid: biobased economie, circulaire stromen en de energietransitie.
4. **Verduurzaming logistiek.** We willen, in regioverband, een visie ontwikkelen over de verduurzaming van de logistieke sector. Van grote hallen, dieselvrachtwagens en (soms onderbetaalde, schijnzelfstandige) medewerkers naar meer slimme oplossingen om producten op verantwoorde wijze rechtstreeks van producent naar consument te brengen. Agrarische en logistieke complexen kunnen een bron van duurzame energie vormen. Als overheid stimuleren we bedrijven om deze duurzaamheids slag te maken.
5. **Arbeidsmarkt.** We willen beter inspelen op de behoefte van bedrijven aan goed gekwalificeerd en gemotiveerde medewerkers. We doen dit door, in samenwerking met andere gemeenten in de regio, SW-bedrijven en onderwijs een regionaal servicepunt voor werkgevers op te richten.
6. **Sociale rechtvaardigheid – werkzekerheid, fatsoenlijk werk en internationaal.** We willen een minder scherp onderscheid tussen mensen die een vaste baan hebben en mensen die van het ene onzeker flex-contract naar het andere 'hoppen'. We stimuleren bedrijven om medewerkers voldoende zekerheid te bieden. In onze regio zijn werknemers uit andere EU-landen actief, met name voor laaggeschoolde arbeid. Ook deze werknemers hebben recht op normale betaling, huisvesting en zorg. We ondersteunen extra bij de economische participatie van migranten en statushouders. In geval van een permanent verblijf zijn de gangbare eisen van integratie van toepassing. We denken en handelen ook in internationaal opzicht sociaal verantwoord. We zullen het predicaat 'Fairtrade gemeente' verwerven.
7. **Drinkwater.** We willen onze gastvrijheid tonen in samenwerking met WML en ondernemers door in alle kernen en toeristische plekken een tappunt met drinkwater te plaatsen. Dit benadrukt ook hoe zot het is om met flessen 'spa blauw' te gaan slepen.
8. **Winkels.** We staan voor kwaliteit van de winkelcentra in Horst, Grubbenvorst en Sevenum. Ook in de andere kernen moet een kleinschalig aanbod blijven. Daarom willen we niet meer grootschalige detailhandel buiten de kernen. De verkoop van eigen producten bij o.a. agrariërs in het buitengebied willen we verder aanmoedigen en ondersteunen.

Onze visie

Onze agrarische sector en de bedrijven in de agribusiness zijn in internationaal opzicht toonaangevend. Tuinbouw, bomen- en fruitteelt, akkerbouw, rozen, champignonenteelt, melkveehouderij, paarden, landbouwmechanisatie. Op al deze terreinen spelen wij in Horst aan de Maas mee op niveau 'Champions League'. Onze boeren en andere ondernemers in de agrarische sector geven ons reden om trots te zijn. Zowel qua kennisniveau als qua ondernemersmentaliteit heeft onze regio een diepgroen hart.

Een belangrijk onderdeel van de agrarische sector is de intensieve veehouderij. Deze heeft zich sinds begin vorige eeuw gekenmerkt door ondernemerschap en voortdurende vernieuwingsdrang. Vanaf de jaren vijftig heeft de sector flinke sprongen gemaakt, qua efficiëntie en voedselkwaliteit. De gehele agrarische sector, waaronder de intensieve veehouderij, heeft ervoor gezorgd dat herinneringen aan voedselschaarste en armoede uit het collectieve geheugen zijn verdwenen. Een geweldige prestatie. Onze regio is een speler van wereldformaat geworden. Dat heeft ook een keerzijde gekregen.

Want de ontwikkeling van de intensieve veehouderij (en dan met name de varkens- en kippenhouderij) gedurende de laatste decennia heeft tot ernstige zorgen geleid. De maatschappelijke weerstand over de schadelijke effecten is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Niet zonder reden.

Onze zorgen. De uitstoot van geur, fijnstof, ziekteverwekkers, fosfaat en stikstof vormen een grote aanslag op het milieu en op de gezondheid van omwonenden. Boeren hebben flink geïnvesteerd in luchtwassers en mestverwerkingsinstallaties. Door het toenemende aantal dieren, zijn de problemen niet wezenlijk verminderd. Volgens de Rijksoverheid en de sector zelf wordt 30% tot 40% van de mest illegaal uitgereden op de akkers met grote negatieve effecten op het oppervlakte- en grondwater. Mestfraude is geen incident maar een patroon geworden. Ook de directe en indirecte effecten op en risico's voor de gezondheid (geur, fipronil, fijnstof, asbest, antibiotica, paardenvleesaffaire, Q-koorts) worden maatschappelijk niet meer geaccepteerd. Tenslotte is ook het welzijn van de dieren voor ons een grote zorg. De intensieve veehouderij is in essentie gericht op het zo efficiënt mogelijk produceren van vleeskilo's. Dit staat op gespannen voet met aandacht en ruimte voor dieren. Vanwege allerlei dierziekten (varkenspest, vogelgriep, MKZ) werden miljoenen dieren (preventief) gedood. Ook het grote aantal uitgebrande stallen met duizenden verbrande dieren en de misstanden in slachthuizen zijn een symptoom van het doorgeschoten productie-denken. Tot slot staan de emissies en de landschappelijke vervuiling op gespannen voet met de ambities in onze gemeente op het terrein van toerisme en recreatie. Uiteindelijk is het kiezen: willen we meer varkens of meer toeristen?

Ontkennen kan niet meer. Sommigen proberen de schadelijke effecten van de intensieve veehouderij te ontkennen of te bagatelliseren. Dit doet denken aan de wijze waarop tot enkele jaren geleden werd gereageerd op de klimaatverandering. Deze houding is onverantwoord en onhoudbaar.

Duurzaamheid. Het huidige systeem van intensieve veehouderij is niet duurzaam en daarom niet houdbaar. Vlees is een eiwitbron met een ontzettend grote ecologische voetafdruk. De maatschappelijke kosten van een kilo varkensvlees zijn stukken hoger dan de kostprijs. Als we de wereldbevolking duurzaam willen voeden zullen we allemaal minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten moeten gaan eten. Dat is ook goed voor de gezondheid zo stellen de officiële voedingsrichtlijnen van de Nederlandse Gezondheidsraad (2015). En voor zover we vlees willen blijven produceren, moeten we zorgen dat het aantal transportkilometers drastisch daalt. Nu importeren we miljoenen tonnen veevoer uit verre landen, exporteren miljoenen geslachte (en levende!) dieren en blijven met een gigantisch mestoverschot zitten. We proberen de nutriënten uit mest tegen hoge kosten weer te transporteren naar landen waar een tekort aan meststoffen is. Het zou aanzienlijk duurzamer zijn om het vlees te produceren in de omgeving waar het ook geconsumeerd wordt. De mest kan dan op het land in de regio worden gebracht waar ook het veevoer wordt verbouwd. Op die manier is de cirkel rond. Ook in macro-economisch opzicht is dat interessanter om dat veel transportkosten worden vermeden en niet hoeft te worden geïnvesteerd in kostprijsverhogende technieken voor mestverwerking.

Megastallen. Wij begrijpen het maatschappelijk verzet tegen megastallen, zoals het Nieuw Gemengd Bedrijf waartoe in het verleden is besloten. Voorstanders van megastallen stellen dat schaalvergroting een betere

(bedrijfseconomische) basis biedt voor de inzet van technologische innovaties (zoals luchtwassers en mestscheiders) en een circulair bedrijfsvoeringsconcept (inzet reststromen, slachterij op terrein) waardoor de schadelijke gevolgen voor milieu en gezondheid worden beperkt en ook wat meer ruimte ontstaat voor dierenwelzijn. Het feit dat het houden van dieren op deze manier ontaardt in een zuiver industrieel productieproces waarbij elke intrinsieke waarde van een dier is verdwenen leidt bij ons tot ethische bezwaren. Daarbij komen de dieren in de megastallen bovenop de reeds aanwezige dieren in onze gemeente.

Het probleem van de intensieve veehouderij is in onze gemeente groter geworden simpelweg omdat het aantal dieren flink is toegenomen. In 20 jaar tijd zijn er 130% méér dieren gekomen. Doordat de provincie Brabant de gevolgen van de intensieve veehouderij gaat aanpakken, zullen veel Brabantse veehouders hun vestigingen willen verplaatsen naar Noord-Limburg. Het NGB is daarvan de voorbode.

Aantallen dieren in gemeente Horst aan de Maas (bron: CBS)	varkens	kippen
2001	210.000	1.000.000
2016	270.000	1.300.000
2020 (met 'Nieuw Gemengd Bedrijf')	305.000	2.600.000

Het aantal geslachte dieren is een veelvoud hiervan omdat kippen gemiddeld niet ouder dan 6 weken worden en varkens niet ouder dan 25 weken.

Een systeemprobleem. Ondanks al het voorgaande, willen wij nadrukkelijk niet met de vermanende vinger wijzen naar de individuele varkens- of kippenboer. Deze is veelal, net zozeer als zijn dieren, slachtoffer geworden van een dolgedraaid en onhoudbaar systeem. De meeste boeren erkennen dat. Een doorsnee kippen- of varkensboer werkt meer dan 50 uur per week en kan van zijn inkomen nauwelijks rondkomen. De prijzen staan onder druk omdat supermarktketens (ook in Horst aan de Maas) reclame blijven maken voor 'kiloknallers' en consumenten deze blijven kopen. De boer wordt zo uitgespeeld door voedingsindustrie en supermarkten en gedwongen tot schaalvergroting. Deze 'race-to-thebottom' lijkt voorlopig niet te stoppen.

Eenvoudigweg stoppen is voor deze boer niet mogelijk omdat hij (mede onder druk van de overheid) tonnen heeft geïnvesteerd in luchtwassers en mestscheiders en daarvoor fors heeft moeten lenen. De bank draait de overige duimschroeven aan. Er is sprake van verborgen armoede en schaamte. De negatieve publieke meningsvorming voelt voor de meeste varkens- en kippenboeren onrechtvaardig omdat ze, binnen hun mogelijkheden veel hebben gedaan, om de milieubelasting te verminderen en het dierenwelzijn ter vergroten.

Eerlijk. Er zijn grote spanningen in de sector, tussen 'gezinsbedrijven' en de 'industriële varkenshouders' (megastallen). De meeste varkens- en kippenboeren doen hun best te voldoen aan de steeds strenger wordende eisen qua milieu, gezondheid en dierenwelzijn. Enkele boeren gaan enkel en alleen voor de snelle winst en trekken zich niks aan van normen voor milieu en dierenwelzijn. Tegen deze 'rotte appels' wordt nauwelijks opgetreden door de overheid. Oók dat is onrechtvaardig naar de vele goedwillende veehouders.

Onze standpunten

- 1. Voorop blijven lopen.** Onze agrarische sector en agribusiness is in al haar facetten kwalitatief hoogwaardig en internationaal toonaangevend. Adel verplicht! Juist daarom zijn we gehouden om te zorgen dat deze sector innovatief voorop blijft lopen op het gebied van duurzaamheid (biobased-economy, voedselveiligheid, dierenwelzijn, gezondheid, milieu-effecten, energie, landschappelijke inpassing, nieuwe eiwitbronnen met lage ecologische footprint, ketentransparantie). Investeren in duurzaamheid is geen kostenpost maar een internationaal concurrentievoordeel. Om die reden zijn we zéér ambitieus met onze sector. Als gemeente zijn we bereid om, samen met andere gemeenten, fors te blijven inzetten op de verdere duurzame en innovatieve ontwikkeling van deze cruciale sector.
- 2. Steun voor agrariërs en agribusiness.** We willen agrarische bedrijven die focussen op internationaal vermarktbaar kennis en technologie stimuleren. We willen boeren waar mogelijk ondersteunen om de onevenwichtigheid in de keten (met verwerkende industrie en retailers) beter in balans te brengen en om de keten van boer tot consument te verkorten. We willen de producten uit onze regio een gezicht geven. Een verhaal bij het product brengen kan (kleinschaligere) regionale productie en consumptie ondersteunen.
- 3. De transitie van de veehouderij ondersteunen.** De intensieve veehouderij staat op een keerpunt, is toe aan verandering en vooruitgang. We willen dit faciliteren. Heldere regels en handhaving op het gebied van milieu en volksgezondheid zijn het uitgangspunt, daarbinnen moet vrijheid voor ondernemen bestaan. De overheid ziet hierop toe.
- 4. Een toekomstgerichte visie ontwikkelen.** We willen, in samenspraak met veehouders, sector, voederbedrijven, verwerkers, voeding- en retailsector, banken, natuur- milieu- en dierenrechtenorganisaties en andere overheden in gesprek om een toekomstgerichte visie te ontwikkelen op de intensieve veehouderij. We willen eindelijk licht creëren aan het einde van de tunnel. Naar ons voorlopig beeld komen in een dergelijke visie de volgende elementen terug:
- 5. Grenzen stellen.** We willen dat het aantal varkens en kippen in onze gemeente niet verder stijgt. We trekken een duidelijke lijn in het zand. We zien geen heil in ellenlange discussies over uitstootnormen en gezondheidsrisico's maar willen – zolang een échte visie, wettelijk kader en effectieve sturing vanuit de provincie en het Rijk ontbreekt, een eenvoudig toetsbare grens stellen. We zetten, in samenwerking met andere partijen, verschillende beschikbare en nieuwe instrumenten in om dit streven te realiseren.
- 6. Kiezen voor kwaliteit.** We stimuleren en ondersteunen veehouders om te kiezen voor kwaliteit en duurzaamheid (milieu, gezondheid, dierenwelzijn, landschap). Dat kan op zeer verschillende manieren (BeterLeven, biologisch, hightech, etc.) Een dergelijke keuze, zoals bijvoorbeeld het bedrijf Kipster in Oirlo, biedt ook een beter verdienmodel voor boeren. Samenwerking met organisaties voor dieren- natuur- & milieubescherming, consumentenorganisaties, retailsector kan nieuwe kansen bieden. We sturen actief deze kant op en geven boeren een ambitieus maar realistisch tijdpad. We hebben oog voor de lastige dilemma's die boeren daarbij ervaren (bv meer geur en uitstoot door vrije uitloop). Ongebruikte vergunningen worden ingetrokken.
- 7. Mestgisting en mestverwerking.** Wij zijn geen fan van mestvergisting (de technologie waarbij mest en plantaardige materialen gecombineerd worden vergist waardoor biogas ontstaat) omdat de hoeveelheid reststoffen hierdoor alleen maar vergroot wordt, er veelal sprake is van stankoverlast voor de omgeving en de opwekking van duurzame energie via biogas zéér beperkt is. Mestverwerking (de technologie waarbij mest wordt gescheiden in ca. 90% zuiver water en 10% herbruikbare reststoffen zoals fosfaatkorrels en NK-reststoffen) kan, gegeven het enorme aantal dieren in onze gemeente, op korte termijn een bijdrage leveren aan de vermindering van het mestoverschot omdat de reststoffen op economisch rendabele wijze geëxporteerd kunnen worden. De directe milieubelasting (illegaal uitrijden over het land) wordt daardoor minder. Het fundamentele duurzaamheidsprobleem van de veehouderij wordt hierdoor echter niet minder. We blijven veevoer, vlees en mest(producten) wereldwijd verslepen over veel te grote afstanden. Voor zover we de wereldbevolking met vlees willen blijven voeden, zal dat in kleinere kringlopen moeten gebeuren waarbij veevoer wordt verbouwd op de plek waar ook het vee wordt gehouden en het vlees wordt geconsumeerd. We staan daarom alleen positief tegenover mestverwerking als overgangsmaatregel

(voor de komende 2 á 3 decennia, gedurende transitie naar een fundamenteel duurzame landbouw (kringlooplandbouw). Zo lang er geen gemeente visie is vastgesteld richting duurzame landbouw (= minder dieren in Horst aan de Maas) zijn wij tegen. Ook in het geval er zo'n visie is, mag mestvergisting en mestverwerking sowieso geen risico's of overlast voor de omgeving opleveren.

- 8. Een sociale regeling voor stoppers.** We willen een goede bedrijfsbeëindigingsregeling ontwikkelen. Een dergelijke sociale regeling moet boeren die in een financieel onhoudbare situatie zitten, ècht helpen om uit de 'race-to-the-bottom' te stappen. We doen dit in samenwerking met de sector zelf, banken en andere overheden. Regionaal opkopen van productierechten. Wijzigen van bestemmingen op solitaire locaties. Saneren van stallen. We realiseren ons dat stoppen met je boerenbedrijf mentaal pijn zal doen omdat boer-zijn een 'way-of-life' is. Maar jaren onder de armoedegrens werken is niet te verteren. We willen boeren nieuw perspectief bieden.
- 9. Eerlijke concurrentie.** We willen niet dat vele agrarische ondernemers die zich netjes aan de regels (proberen te) houden oneerlijk worden beconcurrerd door die enkelen die bewust de normen ten aanzien van milieu, dierenwelzijn en gezondheid overtreden. Om die reden zetten we extra in op toezicht en handhaving.
- 10. Alternatieve eiwitten.** De komende decennia zal de wereldwijde behoefte aan alternatieve eiwitbronnen exponentieel toenemen. Onze agrarische regio kent een lange traditie van innovatief ondernemerschap. Denk aan de succesvolle opkomst en groei van de champignonenteelt en de varkenssector in de jaren 50. In lijn met de slogan van de LLTB "Anders durven doen" willen wij agrarische ondernemers die investeren in de ontwikkeling en productie van alternatieve eiwitten actief ondersteunen. Nieuwe eiwitbronnen (plantaardig, schimmels, insecten, algen, kweekvlees, etc) kunnen belangrijke alternatieve verdienmodellen gaan bieden voor de huidige intensieve veehouderij.
- 11. Toekomst voor de Wietveldweg:** We blijven ons inzetten tegen de komst van het Nieuw Gemengd Bedrijf op LOG Witveld en onderzoeken of het mogelijk is de reeds gevorderde vergunningsprocedure voor de megastal te stoppen en aan de Wi(e)tveldweg een gespecialiseerde tuinbouwkas te ontwikkelen voor de teelt van gelegaliseerde wiet, zoals door het nieuwe kabinet voorgesteld. Wiet is aantoonbaar minder schadelijk voor gezondheid en milieu en heeft diverse medicinale toepassingen. In een brief van januari 2018 heeft de Raad unaniem aangegeven in aanmerking te willen komen voor het wietteeltextperiment dat de Regering op meerdere plekken in het land wil gaan houden.

Onze visie

Vitaliteit! Een gezonde geest in een gezond lichaam. We willen dat mensen de ruimte hebben om zich volop te ontwikkelen, zowel cultureel als sportief.

Sporten en bewegen bevordert de fysieke en mentale gezondheid, verlegt grenzen, stimuleert doorzettingsvermogen, verbreedt en brengt mensen in contact met elkaar. Onze gemeente stimuleert dit. Sommige mensen sporten alleen of in groepsverband. Anderen sluiten zich aan bij één van de vele sportieve verenigingen die onze gemeente rijk is. Sportverenigingen en bedrijven krijgen wat ons betreft geen algemene structurele subsidies maar kunnen wel ondersteuning krijgen voor jeugdactiviteiten. Ook kan de gemeente faciliteren bij de ontwikkeling van sportieve voorzieningen en accommodaties. We staan positief ten opzichte van grote sportieve evenementen.

De rol en positie van lokale kunstenaars kan en moet meer gestalte en gewicht krijgen in het gemeentelijk beleid. Wij missen een duidelijke plaats van de kunsten in het beleid van Horst aan de Maas, terwijl dat wel in het DNA van onze gemeente zit. Het is dus belangrijk dat er een inhaalslag komt om kunst de waardering te geven die ze verdient.

Kunst en cultuur bieden de mogelijkheid je eigen persoonlijkheid te ontwikkelen, om je grenzen te verleggen, en nieuwe perspectieven te vinden. Het kan verbinden, choqueren, prikkelen en uitdagen. Het vormt een brug tussen ons verleden en onze toekomst en is drager van lokaal verleden en cultuur. Kunst en cultuur voeden het maatschappelijk debat, maken de ontwikkeling van gedeelde waarden mogelijk, creëren ruimte voor (menings)verschil, stimuleert de verbeelding en prikkelt mensen om kritisch na te denken. Zo komen mensen met elkaar in contact en voelen zij zich verbonden met hun gemeente of regio

We staan voor de verbinding van creativiteit en economie. Lef tonen en creatieve ideeën gaan gepaard met innovatie en vooruitgang en moet gestimuleerd worden. We moeten sneller 'ja' zeggen tegen zaken die niet in het 'algemene straatje' passen. Kunst en creativiteit zijn van economisch belang voor onze regio. Veel kunstenaars zijn actief in Horst aan de Maas, leggen nieuwe verbindingen en brengen nieuwe inzichten. We bieden jonge kunstenaars daarom kansen om van betekenis te zijn voor onze gemeente.

We vinden het belangrijk dat onze samenleving dit historisch besef behoudt en koestert. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om ons cultureel erfgoed te blijven beschermen tegen de economische en politieke waan van de dag. We staan open voor creatieve samenwerking met private initiatieven die de culturele waarde van het erfgoed kunnen bewaren en bevorderen.

Kinderen moeten zo veel mogelijk in contact gebracht worden met kunst en cultuur. Ook organisaties die zich inzetten voor meer kunst en cultuur in Horst aan de Maas, zoals ZEEN, kunnen hierin een rol in spelen.

Wij willen ook aandacht vragen voor het behoud van het waardevolle cultuurhistorisch landschap dat we hebben in Horst aan de Maas. Er moet een goede balans komen tussen behoud van cultuurhistorisch landschap en andere activiteiten die met name in het buitengebied van Horst aan de Maas plaatsvinden.

Onze standpunten

- 1. Kunst.** We geven kunst net zoveel aandacht als cultuur en ontwikkelen een doortimmerde visie op het gebied kunst en cultuur. We willen meer kunst in de openbare ruimte. Op elke rotonde, plein en andere geschikte locaties komt een prikkelend en mooi kunstwerk.
- 2. Verantwoordelijkheid van de overheid voor volwassenen.** De bekostiging van sportieve en culturele activiteiten voor volwassenen is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van deze volwassenen zelf. De gemeente faciliteert en investeert aanzienlijk in de juiste randvoorwaarden.
- 3. Culturele en sportieve activiteiten** kunnen projectmatig een aanvullende ondersteuning krijgen vanuit de gemeente. Deze ondersteuning is gebaseerd op de maatschappelijke meerwaarde. Te denken valt aan initiatieven met een uitermate vernieuwend karakter, initiatieven die nieuwe perspectieven bieden voor onze inwoners, initiatieven gericht op nieuwe doelgroepen of prikkelende crossovers.
- 4. Toegankelijkheid.** We willen de sportieve en culturele participatie van specifieke doelgroepen bevorderen: jeugdigen, minima, migranten en ouderen. Met name kinderen in gezinnen met een klein budget dienen de mogelijkheid te houden om in teamverband te sporten en zich cultureel te ontwikkelen. Voor dergelijke specifieke doelgroepen blijft de gemeente ook in financiële zin extra ondersteuning bieden (Stichting Leergeld).
- 5. Leefbaarheid en multifunctionele accommodaties in alle kernen.** We streven naar versterking van bestaande lokale voorzieningen en de maatschappelijke verbanden samen met het lokale initiatief. Alle publieke accommodaties moeten multifunctioneel gebruikt kunnen worden (herijking accommodatiebeleid). Dat geldt voor zowel sport-, als cultuur- als gemeenschapsaccommodaties en zelfs ook voor schoolgebouwen. Op die manier houden we de kosten voor stenen laag en ontstaan nieuwe cross-overs.
- 6. Zwembad.** We willen een zwembad voor zowel sportief als recreatief zwemmen in onze gemeente behouden. Aan risicovolle investeringen en stijgende kosten voor een nieuw wedstrijdbad hebben wij geen behoefte. In het geval er toch een nieuw zwembad komt, is energieneutraliteit een vereiste. Kortom, een nieuw zwembad is acceptabel als het niet duurder is, energieneutraal is en ruimte biedt voor alle zwemmers.
- 7. Gasthoês.** We zijn voorstander van de herontwikkeling van het Gasthoês tot kloppend sociaal-cultureel hart in onze gemeente. We kiezen voor maximale inzet van circulaire en biobased materialen, voor een energieneutrale opzet. Het Gasthoês wordt een maatschappelijk voorbeeld. Qua invulling opteren we voor één professionele crew met een kring van vrijwilligers. Het Gasthoês is van ons allemaal.
- 8. Gemeentelijke en maatschappelijke accommodaties: Nul op de meter.** De gemeente zelf zorgt dat de eigen organisatie en gemeentelijke en maatschappelijke accommodaties in 2025 energieneutraal zijn. Dat wil zeggen dat alle energie die wordt gebruikt, zelf op een duurzame manier wordt opgewekt.
- 9. Cultureel erfgoed.** We starten een inventarisatie van het cultuur-historisch erfgoed in onze gemeente en ontwikkelen een nieuwe beleid voor het behoud hiervan. We stimuleren de verdere digitalisering van schriftelijke bronnen en de archieven in onze gemeente.
- 10. Eerlijke beloning.** Kunstenaars en creatievelingen ontvangen een faire vergoeding voor geleverde prestaties die ten goede komen aan de gehele gemeenschap. Het is niet vanzelfsprekend dat artistieke resultaten op vrijwillige basis tot stand komen.
- 11. Samenwerking sportverenigingen.** Wij stimuleren samenwerking tussen de sportclubs, met name rondom de werving van jonge jeugd. In plaats van onderlinge concurrentie om nieuwe leden, zien wij meer in onderlinge samenwerking. Bijvoorbeeld een jeugdsportpas die ervoor zorgt dat de jeugd veel verschillende sporten kan uitproberen. Kinderen kunnen zich vervolgens aansluiten bij die sportwaar ze het meest plezier in hebben. Dit leidt mogelijk ook nog tot het ontdekken van verborgen talenten. Ook zoeken we manieren om de sportactiviteiten beter aan te sluiten op het onderwijs.

Onze visie

We staan voor een gigantische maatschappelijke opgave om onze energievoorziening te verduurzamen. Waar burgers de afgelopen jaren al hebben gekozen voor zonnepanelen komt het er nu op aan om een breed programma te ontwikkelen dat overheden, bedrijven en burgers aanmoedigt en stimuleert om de komende decennia volledig over te schakelen op duurzame energie, drastisch minder CO₂ meer uit te stoten en ook in andere opzichten klimaatneutraal te worden. De gemeente ontwikkelt een visie om te zorgen dat onze gemeente in **2040** energieneutraal is en in **2050** klimaatneutraal. De gemeente zorgt dat deze ambitie uitgewerkt wordt in een doortimmerde strategie. In deze strategie zullen onder andere de volgende punten aan de orde komen.

Onze standpunten

- 1. De energietransitie.** We staan voor een gigantische maatschappelijke opgave om onze energievoorziening te verduurzamen. Waar burgers de afgelopen jaren al steeds vaker hebben gekozen voor zonnepanelen komt het er nu op aan om een breed programma te ontwikkelen dat overheden, bedrijven en burgers aanmoedigt en stimuleert om de komende decennia volledig over te schakelen op duurzame energie, drastisch minder CO₂ uit te stoten, minder energie te gaan gebruiken en ook in andere opzichten klimaatneutraal te worden. De gemeente ontwikkelt een visie om te zorgen dat onze gemeente in **2040** energieneutraal is en in **2050** klimaatneutraal. De gemeente zorgt dat deze ambitie uitgewerkt in een doortimmerde strategie. In deze strategie zullen onder andere de volgende punten aan de orde komen.
- 2. Verduurzaming nieuwe bouwprojecten.** We stimuleren burgers en bedrijven in de verduurzaming bij (bouw)projecten. We lichten ons gemeentelijk beleid daartoe grondig door. We overwegen daarvoor verschillende instrumenten in te zetten zoals voorlichting, bovenwettelijke normen (bv. ‘nul op de meter’), gedifferentieerde grondprijzen en leges. Alle nieuwbouw is vanaf 2019 aardgasloos. Daken van nieuwe grote bedrijven worden verplicht voorzien van zonnepanelen.
- 3. Verduurzaming bestaande woningen.** We gaan een impuls geven aan de verduurzaming bestaande woningen. Voor woningeigenaren met een kleine portemonnee en een deel van de huurders is het nu onaantrekkelijk of onmogelijk om te investeren in zonnepanelen. De kosten voor conventionele energie gaan de komende jaren echter fors omhoog. We gaan, in samenwerking met energiecoöperaties en bedrijven, stimuleren om alle woningen te voorzien van duurzame energieopwekking. We regelen dat deze mensen goed ondersteund worden bij installatie, onderhoud en financiering. Dit zorgt voor een verlaging van de energiekosten voor bewoners én leidt tegelijkertijd tot een verdere verduurzaming van onze samenleving. Deze regeling is aanvullend aan de provinciale regeling Duurzaam Thuis.
- 4. Verduurzaming bestaande bedrijven.** We willen bedrijven aanmoedigen en stimuleren om de energietransitie met kracht op te pakken. Onze tuinbouw en agro-logistieke complexen bieden hiertoe fantastische kansen voor duurzame energieopwekking. In feite ligt er bij alle bedrijven een economische prikkel en maatschappelijke verantwoordelijkheid om op zijn minst de daken vol te leggen met zonnepanelen. De toezichthouders en handhavers van de Regionale uitvoeringsdienst, zouden daartoe ook een rol als energieadviseur voor bedrijven kunnen oppakken. Ook de sanering van asbesthoudende daken heeft daarbij onze aandacht.
- 5. ‘Off the grid’.** We staan open voor experimenten met woningen die volledig (of gedeeltelijk) zelfvoorzienend zijn. Geen aansluiting voor elektriciteit, gas, drinkwater en riool. Kleinschalige installaties waarmee regenwater wordt omgezet in veilig drinkwater, lokaal duurzame energie wordt opgewekt, afvalwater verantwoord wordt gezuiverd en kan infiltreren in de bodem.
- 6. Duurzame energie-opwekking.** Het belangrijkste (en meest ingrijpende) onderdeel van de energietransitie zal erin bestaan dat de komende decennia op grote schaal nieuwe capaciteit wordt ontwikkeld voor de opwekking van duurzame energie. Daartoe bepaalt de gemeente eerst een routekaart door waarin staat op welke (mix van) duurzame energiebronnen wordt gekoerst en wat verder de globale spelregels zijn. We gaan vervolgens grote stappen zetten op het gebied van geothermie, zonnepanelen en windenergie. We zoeken naar een optimale ruimtelijke inpassing maar laten ons niet beperken door een houding van ‘not in my backyard’. De opgave is daarvoor simpelweg te groot. In het beheer van de nieuwe energievoorzieningen zien wij, naast een rol voor individuele bedrijven en particulieren een grote rol voor energiecoöperatie(s). Deze insteek zorgt dat deze energietransitie ook oprecht wordt omarmd door alle betrokkenen en dat de energievoorziening van de toekomst ook echt van, voor en door de inwoners en bedrijven in onze gemeente wordt. We gaan voor een twee sporenstrategie: héél veel kleine projecten en tegelijkertijd ruimte voor ‘flagship-projecten’ die doorbraken genereren.

Onze visie

Bij ruimtelijke ontwikkeling horen keuzes. We willen dat iedereen ruimte heeft om te wonen, werken en leven. We willen duurzaam bouwen. We willen dat er ruimte is voor natuur en milieu, want een prettig leefklimaat is gezond en groen. De politieke afwegingen die we maken voor de inrichting van de ruimte beïnvloeden bovendien niet alleen het leven van huidige inwoners, maar ook dat van hun kinderen en kleinkinderen.

We willen op de eerste plaats dat keuzes toekomstbestendig zijn. Dat wil bijvoorbeeld zeggen: nieuwe gebouwen zijn duurzaam en bestaande gebouwen willen we verduurzamen. We zorgen voor een goede balans tussen groen en bebouwd. We willen een sociale, ongedeelde samenleving, waarin mensen onderling met elkaar verbonden zijn; we gaan daarom tweedeling in de samenleving tegen, ook in de ruimtelijke keuzes die we maken.

Iedereen heeft wensen en eisen voor zijn woonomgeving. We willen dat de gemeente ruimte biedt aan inwoners, zodat we gebruik maken van hun creativiteit en vindingrijkheid. Dat wil niet zeggen dat de gemeente zich afzijdig moet houden. Ons doel is dat iedereen in iedere levensfase een betaalbare, passende woning kan vinden, óók toekomstige inwoners. Op dit moment is er nog een groot tekort aan betaalbare woningen voor kleine gezinnen, alleenstaanden, jongeren en anderen.

Woningbouwcorporaties zijn gezien de demografische verwachtingen terughoudend om veel te bouwen. Dat is op zichzelf begrijpelijk. Toch willen we hardere afspraken met hen zodat er voldoende sociale (huur)woningen beschikbaar komen. Óók voor alleenstaanden, ouderen en voor mensen met een beperking, die een aangepaste woning nodig hebben. Woningbouwcorporaties en zorgverleners trekken hierin gezamenlijk op. Met corporaties en projectontwikkelaars maken we afspraken over de bouw van voldoende huurwoningen voor mensen met een middeninkomen én over de bouw van betaalbare koopwoningen. Voor het beschikbaar komen van meer betaalbare woningen vertrouwen we ook op de creativiteit van onze samenleving.

Zelf kunnen kiezen waar je heen gaat en welk vervoersmiddel je daarbij gebruikt is een belangrijke persoonlijke vrijheid. De overheid heeft daarbij nadrukkelijk wel de verantwoordelijkheid om burgers te stimuleren om duurzame(re) vormen van vervoer te kiezen, zoals de trein of de fiets.

Onze standpunten

Openbare ruimte en landschap

- 1. Versterking open landschap, geen verrommeling.** We willen het open landelijk karakter van onze gemeente behouden en versterken. Daartoe willen we er zorg voor dragen dat de gebieden die nu open zijn ook open blijven. Akkerbouw en grasland omzoomd door natuurlijke elementen zoals bossen, struweel, poelen en beken. Ook in dorpskernen zoeken we mogelijkheden om extra groen op te nemen. Bedrijven die willen uitbreiden op bestaande locaties zullen we vaker verwijzen naar een regionaal bedrijventerrein of de mogelijkheid bieden tot compenserende maatregelen door de sloop van leegstaande bebouwing elders. Het landschap is van ons allemaal. We gaan in gesprek met bedrijven (in inwoners) die van hun werk- en woonomgeving een puinhoop maken. Waar nodig treden we handhavend op en passen we de kaders en vergunningen hierop aan. We willen de lichthinder van tuinbouwkassen en overlast van IV-bedrijven verminderen en dat landschappelijke inpassing niet alleen op papier uitgevoerd wordt.
- 2. Instandhouding landschap.** Voor behoud van het landschap en gezien de belangrijke ecologische functie van bomen willen we nadat bomen langs wegen en lanen om dwingende redenen (onveiligheid) gekapt moeten worden er direct een boom van gelijke soort teruggeplaatst wordt.
- 3. Omgevingswet als kans.** De nieuwe omgevingswet zien wij als een uitgelezen kans om de kernwaarden beter te verankeren en de regelgeving verregaand te vereenvoudigen. We willen inzetten op een transitie naar een duurzame landbouw, versterking van de landschappelijke kwaliteit, ruimte voor duurzame energieopwekking. We willen burgers, belangengroepen en bedrijven actief betrekken bij de invoering van de omgevingswet. Indien er burgers en bedrijven zijn die zich niet aan de spelregels houden die voor de omgeving zijn vastgesteld, verwachten wij dat de overheid zijn verantwoordelijkheid neemt en handhaaft.
- 4. Beeldbepalende gebouwen.** We willen onderzoeken hoe we lokale, cultuurhistorisch waardevolle gebouwen die de identiteit van de dorpen bepalen, op duurzame wijze kunnen behouden. Tegelijkertijd staan we open voor vernieuwende bouwstijlen. We zijn niet bang voor diversiteit mits de architectuur van de bouwplannen van hoge kwaliteit is.
- 5. Asbestloket.** Vanaf 2024 zijn asbesthoudende daken verboden. Om eigenaren van te stimuleren, adviseren en ondersteunen om maatregelen te nemen start de gemeente een asbest-loket. Op basis van een gemeentebrede inventarisatie wordt een resultaatgerichte aanpak opgesteld.
- 6. Prullenbakken en zwerfafval.** We willen meer prullenbakken in de openbare ruimte om zwerfafval te voorkomen. Dankbaar en bijzonder trots zijn we op de vrijwillige 'zwerfafvalpakkers' die bijdragen aan een mooi landschap in onze gemeente. We betrekken ook de jeugd en verenigingen bij een effectieve preventie en aanpak van zwerfafval.
- 7. Hondenpoep.** Veel hondenbezitters doen hun best om de uitwerpselen van hun huisdier niet achter te laten. Hondenpoepzakjes mogen echter niet in de straatkolk of bij het GFT en het aantal prullenbakken is verminderd. We willen een oplossing door ofwel specifieke afvalbakken hiervoor in te voeren ofwel te voorzien in snel afbreekbare zakjes die wél in de straatkolk kunnen.
- 8. Zand- en grindwinning.** Wij zijn van mening dat de zand- en grindwinning bij de Diepeling in Tienray op de grens van de gemeenten Horst aan de Maas en Venray moet stoppen. Meer dan 25 jaar geleden kwam, na protesten vanuit de bevolking en de politiek, de toezegging van de Provincie (als vergunningverlener) dat men de laatste concessie voor 5 jaar had afgegeven. Nog steeds zien we een ongebreidelde uitbreiding van het wingebied. Letterlijk en figuurlijk worden hier grenzen overschreden. Wij willen in deze samen optrekken met de gemeente Venray teneinde hieraan een halt toe te roepen. Tevens willen wij actief nadenken over een toekomstige milieu- en landschapsvriendelijke inpassing en herbestemming van dit gebied. Ook andere zand- en grindwinningen volgen wij kritisch.

Betaalbaar wonen

9. **Meer betaalbare woningen.** We willen zorgen voor meer betaalbare woningen voor jongeren, ouderen en alleenstaanden en mensen met een kleinere portemonnee. We sporen ontwikkelaars en woningbouwvereniging aan om kansen te realiseren. We gaan meer ruimte bieden aan het verhuren van kamers, het splitsen van bestaande koop- of huurwoningen, het creëren van extra woningen in grotere boerderijen of andere grote complexen. Ook zelfvoorzienende 'tiny houses' worden aangemoedigd.
10. **Zeggenschap over je eigen woning.** We willen woningbouwprojecten initiëren en stimuleren waar bewoners, jong en oud, in verenigingsverband (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) de eigen betaalbare woning ontwikkelen.
11. **Wonen en zorg.** We willen dat meer woningen levensloopbestendig worden en zijn ruimhartig in het inpassen van mantelzorgwoningen. We staan zeer positief tegenover experimenten waarbij dat groepen mensen als collectief particulier opdrachtgever nieuwe woon(zorg)vormen ontwikkelen.
12. **Leefbaarheid in de dorpen** Wij zetten ons in om ook de kleinere kernen leefbaar te houden. In ieder dorp moet de mogelijkheid zijn voor jongeren en ouderen om zich te blijven vestigen. Het is voor de hele samenleving in een dorp van belang dat er een goede doorstroming is op de woningmarkt en dat er dus ook aanwas van starters is.
13. **Huisvesting arbeidsmigranten en statushouders.** De huisvesting van arbeidsmigranten en statushouders heeft onze aandacht. We houden toezicht om misstanden te voorkomen en zorgen voor een goede spreiding.
14. **Buurtleven.** Wij stimuleren initiatieven vanuit een buurt om de leefbaarheid te bevorderen. In toekomstige bouwplannen van wijken sturen wij ook aan op inspraak van bewoners met betrekking tot de inrichting van openbare ruimte in een nieuwe buurt.

Veilig en duurzaam verkeer

15. **Openbaar vervoer.** We willen het openbaar vervoer (trein, bus, vervoer op maat) op zijn minst handhaven op het huidige niveau en bij voorkeur, in overleg met andere overheden en bedrijven, verbeteren. We steunen initiatieven om station Grubbenvorst te realiseren.
16. **Fietsenstalling.** We willen in het centrum van de grotere dorpen betere gelegenheden voor de stalling van fietsen.
17. **Duurzaam autogebruik.** We stimuleren gedeeld autogebruik en elektrisch autorijden. We willen zorgen dat er in 2022 tenminste 50 extra laadpalen zijn. De overheid heeft hierin een voorbeeldfunctie. We willen dat er in 2022 in elk dorp tenminste één (commerciële) aanbieder is van gedeeld autogebruik. We willen de mogelijkheid van gratis parkeren in de gehele gemeente behouden. We zoeken daarbij naar extra voordelen voor deelauto's, elektrische auto's en een betere balans tussen 'blik' en groen.
18. **Verkeersveiligheid.** Wij willen de veiligheid van fietsers en voetgangers verbeteren door de overzichtelijkheid, routing, verlichting op onveilige situaties aan te pakken. Befaamde 'black spots' en donkere verbindingsroutes tussen scholen en dorpen. Het beleid dat er in elke onoverzichtelijke bocht of op elke wegaansluiting een lichtpunt staat, moet ook uitgevoerd worden. We willen op deze en andere routes experimenten starten met slimme straatverlichting, op basis van LED-lampen, zonnepanelen en ketengeschakelde bewegingsdetectie. Dit is goed voor de natuur (weinig lichthinder), voor kwetsbare verkeersdeelnemers én voor de portemonnee (geen dure kabels en elektriciteitskosten). Sommige kernen (bv. Lottum, Sevenum) worden doorkruist door hevige autostromen. We willen onderzoeken hoe we dergelijke kernen autoluw kunnen maken en meer ruimte kunnen geven aan voetgangers en fietsers.

Onze visie

Uitgaven moeten afgewogen en zinvol zijn ten dienste van onze inwoners en ondernemers. Duurzaamheid, gezondheid en milieu, natuur, stimuleren ondernemerschap en economische ontwikkeling, infrastructuur, leefbaarheid maar ook effectiviteit en meetbaar rendement zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Wij staan voor een behoedzame financiële huishouding van de gemeente. Wij zijn zuinig met belastinggeld, omdat wij ons realiseren dat mensen daar hard voor gewerkt hebben. En dat voor elke euro die de overheid uitgeeft, geldt dat mensen niet zelf kunnen kiezen hoe ze die besteden. Om die reden vinden wij het ook belangrijk dat de gemeente 'in control' is en volledig transparant is over inkomsten en uitgaven en daar ook verantwoording over aflegt.

Wij staan voor een begroting die toekomstbestendig is. Dat betekent dat we niet zomaar putten uit reserves en geen schuld doorschuiven naar onze kinderen en kleinkinderen. Vanuit diezelfde waarde erkennen we ook het belang van sommige publieke investeringen – bijvoorbeeld in goed onderwijs en schone energie – die juist op de lange termijn profijt opleveren. Daarom zijn lage lokale lasten voor ons belangrijk, maar niet het enige criterium bij het opstellen en beoordelen van een gemeentebegroting.

We willen de gemeentelijke belastingen de komende 4 jaar in principe niet verhogen. Het uitgangspunt 'de vervuiler betaalt' willen we aanscherpen.

Om al onze ambities te realiseren, hebben we een professionele ambtelijke organisatie nodig die actief op zoek gaat naar verbeteringen en vernieuwingen. Vanuit een open en leergierige houding wordt geëxperimenteerd, samengewerkt met andere overheden, bedrijven en maatschappelijke instellingen.

Onze standpunten

Transparant en betrouwbaar besturen

1. **Open overheid en maatschappelijk debat.** In een open politieke cultuur worden meer ideeën en voorstellen vanuit de samenleving op de raadsagenda gebracht. We zullen blijven investeren in actief overleg met o.a. dorpsraden, verenigingen en andere (groepen) burgers die zich inzetten voor maatschappelijke doelen. We agenderen belangrijke onderwerpen in de gemeenteraad. Zo zorgen we dat de politieke agenda van de raad niet (enkel) wordt bepaald op basis van het coalitieprogramma en de voorstellen die het College aandraagt. De kwaliteit van het idee moet leidend zijn, niet of het van de coalitie of de oppositie komt (dualisme). De weg naar een oplossing hoort centraal te staan, niet de regels. Raadvragen horen correct en tijdig te worden beantwoord. Alle raads- en commissievergaderingen én het presidium zijn in beginsel openbaar.
2. **Sterkere dialoog.** We staan voor openbare democratische besluitvorming op basis van een voortdurende dialoog met de samenleving. We stimuleren ambtenaren om in samenspraak met inwoners beleidsvoorstellen te ontwikkelen. We zoeken mogelijkheden om de kracht van lokale media, onafhankelijke journalistiek en het maatschappelijk debat met lokale opiniemakers te versterken.
3. **Burgerinitiatieven.** We willen initiatieven van burgers in het gemeenschappelijk belang nadrukkelijk stimuleren. Afhankelijk van de ambitie en zelforganiserend vermogen kan hieraan, op transparante wijze, ook ondersteuning worden geboden. Het College laat periodiek zien welke initiatieven in welke mate zijn en worden ondersteund. We houden wel een goed onderscheid tussen de verantwoordelijkheid van de overheid en van het burgerinitiatief zelf.
4. **Oplossen van conflicten.** We willen dat de gemeente er altijd naar streeft om conflicten op te lossen zonder juridische procedures. Dat betekent dat de gemeente aan de voorkant het gesprek aangaat om uit te zoeken waar het probleem zit. Dit maakt de kans groter dat er een bevredigende oplossing wordt gevonden. Ook worden kosten bespaard en escalatie voorkomen. De gemeente gaat adequaat en transparant om met klachten en geschillen. We stimuleren de inzet van alternatieve manieren voor geschillenbeslechting (o.a. mediation), ook bij geschillen tussen burgers onderling.
5. **Integriteit.** We geloven in een overheid die zijn fouten ruiterlijk erkent en als leerpunt beschouwt. Dit draagt bij aan een constructieve maatschappelijke sfeer en vertrouwen in de democratie. We willen een duidelijk integriteitsbeleid voor politici, bestuurders en ambtenaren, inclusief een sterke klokkenluidersregeling.
6. **Signalering en handhaving.** We zetten in op voorlichting en preventie als de belangrijkste manieren om ongewenste situaties te voorkomen. Effectieve handhaving is echter het sluitstuk van elk gemeentelijk beleid. We willen dat beter wordt gereageerd op signalen (meldingen en klachten) van inwoners ten aanzien van overlast of (vermoedens van) overtredingen door derden. Er komt hiervoor een centraal meldpunt. Vervolgens moet ook effectiever opgetreden worden in situaties waarin door wangedrag van bedrijven en burgers onaanvaardbare risico's of schade wordt veroorzaakt zoals bij milieuvervuiling, veiligheid, fraude of ongewenst gedrag. Een stevige aanpak is hier nodig (hogere pakkans en hogere boetes). We zorgen voor de inzet van extra handhaving capaciteit bij de gemeente en/of de regionale uitvoeringsdienst. Controle en handhaving op de eigen gemeentelijke vergunningsverlening dient uitgangspunt te zijn (niet alleen naar aanleiding van klachten). Controle en handhaving moet ook plaats vinden zonder dat er eerst inwoners zijn die dit melden. Slecht gedrag mag niet worden beloond.
7. **Transparantie bij verkoop, verhuur en verpachting.** Naast inkoop, verloopt ook de eventuele verkoop, verhuur en verpachting van eigendommen van de gemeente (accommodaties, vastgoed, gronden etc) op maatschappelijke verantwoorde wijze. We ontwikkelen hiervoor een beleid om op transparante, openbare wijze, gelijke kansen te bieden aan alle geïnteresseerden en uiteindelijk de maatschappelijke waarde te maximaliseren. Landbouwgronden worden langjarig verpacht zodat akkerbouwers worden gestimuleerd om hun grond in topconditie te houden. We onderzoeken de kansen van erfpachtconstructies voor behoud van de leefbaarheid en voorzieningen in kleinere kernen.

Solide financieel beleid en een professionele organisatie

8. **Solide financieel beleid.** We streven naar een sluitende begroting over de jaren heen. De algemene reserve is geen grabbelton. Buiten onverwachte en niet voorziene tegenvallers mogen reserves alleen voor duurzame projecten en investeringen worden ingezet. We willen dat helderder wordt omgegaan met voorzieningen, reserves en risico's. We willen ruimte bieden aan een effectief handelend vermogen van het gemeentebestuur maar stellen daarentegen hoge eisen aan de transparantie. We willen een versterking van de gemeentelijke rekenkamer. We verwachten dat alle gemeentelijke beleidsvelden periodiek worden doorgelicht op basis van doeltreffendheid, doelmatigheid en duurzaamheid.
9. **Investeren in duurzaamheid.** De energietransitie en klimaatadaptie zal zeer grote financiële investeringen vergen van inwoners, bedrijven en overheid. We zijn bereid om daarin onze bijdrage te leveren. Nu investeren houdt onze aarde leefbaar en bespaart kosten later. We zijn bereid daarbij verantwoorde risico's te lopen in samenwerking met burgercoöperaties en andere partijen.
10. **Lokale heffingen.** De lokale belastingdruk stijgt de komende vier jaar niet meer dan de inflatie. Alleen indien dit door extra inzet op duurzaamheid toekomstige kosten vermijdt, is een stijging van specifieke heffingen te overwegen. De heffingen blijven echter onder het Limburgse gemiddelde.
11. **Financiële stimulans voor verduurzaming.** Heffingen, belastingen, leges, subsidies, tarieven en andere financiële instrumenten zetten we zodanig in dat dit burgers en bedrijven extra stimuleert om te verduurzamen. De vervuiler betaalt! Tarieven voor duurzame woningen en bedrijven gaan omlaag. Voor niet-duurzame woningen en bedrijven gaan de tarieven omhoog. We blijven daarbij praktisch en binnen de wettelijke kaders.
12. **Inkoop.** De inkoop van goederen, diensten en werken verloopt transparant en binnen de wettelijke en eigen kaders. Prijs is niet het enige dat telt. Diverse aspecten van duurzaamheid (o.a. social return) worden veel sterker mee genomen als criterium. De gemeente maakt actief gebruik van aanbestedingsvormen die innovativiteit en creativiteit bij de aanbieder aanmoedigen.
13. **Professionele ambtelijke organisatie.** We staan voor een sterke ambtelijke organisatie met hoge professionele en ethische standaarden. We hebben aandacht voor de beleving van hoge werkdruk en willen hierop een passende reactie gebaseerd op een gedegen en objectief onderzoek. We zoeken binnen de ambtelijke dienst ook actief ruimte voor mensen met een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt. We gaan in principe uit van een maximale formatie voor wethouders van 3,5 fte.
14. **De kansen en risico's van digitalisering.** De gemeente werkt steeds meer digitaal. Dit biedt kansen en risico's. Informatie die door de gemeente is verzameld is, komt beschikbaar als 'open data'. Onze inwoners moeten er daarentegen op kunnen vertrouwen dat de overheid hun privacy beschermt. De gemeentelijke ICT is goed beschermd zodat de continuïteit van dienstverlening en de privacy van inwoners gewaarborgd is. Daarnaast draagt de gemeente er zorg voor dat ze bereikbaar blijft voor mensen die moeite hebben met moderne media.
15. **Regionale samenwerking en publiek-private samenwerking.** Wij zijn voorstander van actieve samenwerking met andere gemeenten in de regio. Door samenwerking is het soms mogelijk kwaliteit en kennis tegen lagere kosten te organiseren. We waken echter voor stroperige constructies waarin onhelder wordt wie waarvoor verantwoordelijk is. De gemeente moet zijn eigenstandige wettelijke verantwoordelijkheden ten volle waar kunnen blijven maken. Ook ten opzichte publiek-private samenwerking (PPS) staan wij in beginsel positief. Voorwaarde is echter dat de verantwoordelijkheid van de gemeente en van de markt niet door elkaar gaan lopen en dat de raad effectief de mogelijkheid houdt om te sturen.